

FIȘA DISCIPLINEI

DISCIPLINA: TEOLOGIE FUNDAMENTALĂ (APOLOGETICĂ ORTODOXĂ)

Conf. Dr. Adrian LEMENI

I. FINALITĂȚI

1. Actualizarea teologiei fundamentale în contextul cultural și științific actual;
2. Identificarea problemelor din societatea contemporană cu relevanță în domeniul teologiei fundamentale și conturarea unor răspunsuri adecvate din perspectiva acesteia;
3. Formarea și cultivarea unei conștiințe a dialogului care să articuleze un dialog onest între teologie, știință, filosofie și cultură în contextul actual.

II. OBIECTIVE SPECIFICE

1. Evidențierea specificului și a importanței disciplinei Teologie Fundamentală, în contextul celorlalte discipline teologice din Teologia Sistematică;
2. Evidențierea perspectivei eclesiale asumate în abordarea teologiei fundamentale în contextul actual;
3. Actualizarea reperelor patristice și neopatristice în relația dintre rațiune și credință;
4. Cunoașterea principalelor resorturi ideologice care au distorsionat relația dintre rațiune și credință;
5. Familiarizarea cu principalele direcții de gândire din contextul cultural și științific actual;
6. Cunoașterea mutațiilor semnificative din paradigma științei contemporane și a implicațiilor epistemologice ale acestora;
7. Formarea și cultivarea unei conștiințe a dialogului care să articuleze o relație adecvată între teologie și știință;
8. Prezentarea specificului ortodoxiei în dialogul dintre teologie și știință în contextul actual;
9. Relaționarea datelor din cadrul teologiei fundamentale cu datele specifice celorlalte discipline teologice în vederea formării unei perspective unitare;
10. O bună orientare în bibliografia specifică cercetării din domeniul teologiei fundamentale.

III. MODALITĂȚI DE REALIZARE:

Expunerea, analiza, studiul de caz, conversația, dezbateră, problematizarea.

IV. EVALUAREA studenților:

Evaluarea parțială (formativă), cu măsuri de ameliorare, realizată prin aprecierea răspunsurilor orale.

Evaluarea finală (sumativă - cumulativă) realizată prin examen (colocviu) și întocmirea unor lucrări de cercetare.

V. TEMATICA prelegerilor:**Semestrul I****I. Apologetica ortodoxă-mărturie eclesială a Adevărului întrupat**

1. Definierea Teologiei Fundamentale (Apologeticii) și precizarea competențelor sale specifice în contextul învățământului teologic universitar
2. Experiența eclesială a Adevărului-criteriu fundamental al Apologeticii ortodoxe
3. Apologetica ortodoxă-exprsie a structurării sale prin Adevărul întrupat

II. Apologia creștină de-a lungul timpului: obiective, metode, competențe

4. Începuturile apologiei creștine. Apologia Mântuitorului Iisus Hristos, modelul apologiei creștine. Apologia Sfântului Apostol Pavel în context multicultural și multireligios
5. Mărturisire și martiraj. Conștiința mărturisitoare întrupată în martirii primelor veacuri
6. Apologetii de limbă greacă și latină
7. Reciprocitatea dintre credință și rațiune în Tradiția patristică
8. Elemente semnificative ale Apologeticii patristice (studii de caz)

III. Deturnarea Apologeticii eclesiale în contextul secularizării și utopiilor generate de rațiunea autonomă

9. Exigențele și implicațiile gândirii scolastice
10. Critica din perspectiva Apologeticii eclesiale a argumentelor raționale pentru dovedirea existenței lui Dumnezeu
11. Renașterea-exprsie a distorsionării conștiinței eclesiale structurate prin Întruparea Logosului Hristos, Dumnezeu-Omul
12. Spiritul iconoclast-factor structurant al științei moderne

13. Știință și modernitate: emergența unei noi viziuni asupra lumii, prin demersul rațiunii autonome
14. Evaluare din perspectiva Apologeticii eclesiale a filosofiei scientiste și atee fundamentată prin iluminism, pozitivism și nihilism

Semestrul II

IV. Repere pentru o Apologetică ortodoxă contemporană

15. Apologetica asumată ca propunere de disciplină teologică universitară în contextul actual
16. Mărturisitori și deschideri către Apologetica eclesială în cadrul teologiei academice românești. Mărturisitori români din diferite domenii ale cunoașterii și mărturisitori în contextul Ortodoxiei universale

V. Apologetica ortodoxă în raport cu datele recente din aria științelor Universului

17. Cosmologia științifică actuală-interfață în relația dintre teologie și știință
18. Mutații majore în fizica secolului XX. Descoperiri relevante, implicații epistemologice și posibile evaluări din perspectivă teologică
19. Situații limită în abordările științelor și relevanța lor în dialogul cu teologia ortodoxă

VI. Apologetica ortodoxă în raport cu datele recente din aria științelor vieții

20. Principiile teoriei darwiniste
21. Evoluționismul și implicațiile sale în contextul actual
22. Implicațiile cercetărilor din neuroștiințele actuale în relația dintre teologie și știință

VII. Provocări culturale și sociale contemporane. O perspectivă a Apologeticii ortodoxe

23. Condiția creștinului în lume. Relația dintre Biserică și puterea seculară. Perspectivă istorică și actualitate
24. Sistemul ideologic al consumismului contemporan
25. Apologetica eclesială și noua apologetică filosofică

VIII. Provocări ale sistemului tehnologic actual. O perspectivă a Apologeticii ortodoxe

26. Sistemul tehnologic actual – factor determinant în dizolvarea și deturnarea identității și vieții personal-comunitare din societatea contemporană
27. Implicațiile mediului televizual și virtual în contextul sistemului tehnologic actual
28. Bioingenierii și biotehnologii. Desacralizarea vieții și riscul manipulării resurselor ei

Bibliografie

1. Adrian Lemeni-coordonator, Pr. Răzvan Ionescu, Diac. Sorin Mihalache, Cristinel Ioja *Apologetica ortodoxă*, vol. I, Ed. Basilica, 2013
2. Adrian Lemeni-coordonator, Diac. Sorin Mihalache, Pr. Răzvan Ionescu, Pr. Cristinel Ioja, *Apologetica ortodoxă*, vol. II, Ed. Basilica, București, 2014
3. Petru Rezuș, *Curs de teologie fundamentală*, Caransebeș, 1942.
4. I. G. Savin, *Apologetica*, vol. I, II, Ed. Anastasia, București.
5. Norman Geisler, *Apologetică creștină*, București, 1992.
6. Jean Borella, *Criza simbolismului religios*, Ed. Institutului European, Iași, 1995.
7. Ilarion Felea, *Religia culturii*, Ed. Episcopiei Ortodoxe, Arad, 1994.
8. John Haught, *Știință și religie. De la conflict la dialog.*, Ed. Eonul dogmatic, București, 2002.
9. Oana Iftime, *Introducere în antievoluționismul științific*, Ed. Anastasia, București, 2003.
10. Adrian Lemeni, Pr. Răzvan Ionescu, *Teologie ortodoxă și știință*, EIMBOR, Ediția a II-a, București, 2007.
11. Adrian Lemeni, *Sensul eshatologic al creației*, Ed. ASAB, Ediția a II-a, București, 2007.
12. Pr. Răzvan Ionescu, Adrian Lemeni *Dicționar de teologie ortodoxă și știință*, Ed. Curtea Veche, București, 2009.
13. Coordonator Adrian Lemeni, *Repere patristice în dialogul dintre teologie și știință*, Ed. Basilica, București, 2009
14. Adrian Lemeni, *Aspecte apologetice contemporane*, Ed. ASAB, București, 2010.
15. Magda Stavinschi, *Perspective românești asupra științei și teologiei*, Ed. Curtea Veche, București, 2006.
16. Ian Barbour, *Când știința întâlnește religia*, Ed. Curtea Veche, București, 2006.
17. Prof. Dr. Gheorghe Sandu (Ieromonah Grigorie), *Evoluția spre Creator*, Ed. Mitropoliei Olteniei, Craiova, 2003.
18. Pr. Prof. Dr. Dumitru Popescu, *Apologetica rațional-duhovnicească a Ortodoxiei*, Ed. Cartea Ortodoxă, Alexandria, 2009.
19. Jean Danielou, *Biserica primară*, Ed. Herald, București, 2008.
20. *Scrierile Părinților Apostolici*, EIMBOR, București, 1995.
21. *Apologetii de limbă greacă*, PSB, vol. 2

22. *Apologetii de limbă latină*, PSB, vol. 3
23. *Actele martirice*, PSB, vol. 11.
24. Sf. Chiril al Alexandriei, *Zece cărți împotriva lui Iulian Apostatul*, Ed. Anastasia, București, 2000.
25. *Sfântul Maxim Mărturisitorul și tovarășii săi întru martiriu*, Ed. Deisis, Sibiu, 2004.
26. Pr. Dumitru Stăniloae, *Viața și învoățătura Sfântului Grigorie Palama*, Ed. Scripta, București, 1993.
27. Adrian Lemeni, *Adevăr și comuniune*, Ed. Basilica, București, 2011.
28. Alexei Nesteruk, *Universul în comuniune*, Ed. Curtea Veche, București, 2009.
29. Richard Dawkins, *Himera credinței în Dumnezeu*, Ed. Curtea Veche, București, 2007
30. Jean Baudrillard, *Societatea de consum*, Ed. Comunicare.ro, București, 2005
31. George Ritzer, *McDonaldizarea societății*, Ed. Comunicare.ro, București, 2011
32. Virgil Gheorghiu, *Ora 25*, Ed. Gramar, Bucurști, 2004
33. Ovidiu Hurduzeu, *Sclavii fericiți*, Ed. Timpul, Iași, 2005
34. Virgiliu Gheorghe, *Efectele televiziunii asupra minți umane*, Ed. Evanghelismos, București, 2005
35. Virgiliu Gheorghe, *Știința și războiul sfârșitului lumii*, Ed. Prodromos, București, 2007
36. Virgiliu Gheorghe, *Revrăjirea lumii*, Ed. Prodromos, București, 2008
37. Gilles Lipovetsky, Jean Seroy, *Ecranul global*, Ed. Polirom, Iași, 208
38. McLuhan, *Să înțelegem media*, Ed. Curtea Veche, București, 2011
39. Giovanni Sartori, *Homo videns. Imbecilizarea prin televiziune și post-gândirea*, Ed. Humanitas, București, 2005
40. Aldous Huxley, *Minunata lume nouă*, Ed. Polirom, Iași, 2011
41. Francis Fukuyama, *Viitorul nostru postuman*, Ed. Humanitas, București, 2004
42. Nicolae Turcan, *Postmodernism și teologie apofatică. O apologie în fața gândirii slabe*, Ed. Limes, Florești – Cluj, 2014.
43. Chrétien, Jean-Louis; Henry, Michel; Marion, Jean-Luc; Ricœur, Paul, *Fenomenologie și teologie*, Plural, traducere de Nicolae Ionel, prezentare de Jean-François Courtine, postfață de Ștefan Afloroaei, Polirom, Iași, 1996.
44. Hart, David Bentley, *Frumusețea infinitului: estetica adevărului creștin*, traducere de Vlad (Nectarie) Dărăban, studiu introductiv de Vlad (Nectarie) Dărăban și Mihail Neamțu, Polirom, Iași, 2013.
45. Henry, Michel, *Eu sunt Adevărul. Pentru o filozofie a creștinismului*, traducere de Ioan I. Ică jr, Deisis, Sibiu, 2000.
46. Henry, Michel, *Cuvintele lui Hristos*, traducere de Ioan I. Ică jr, Deisis, Sibiu, 2005.
47. Lacoste, Jean-Yves, *Experiență și Absolut. Pentru o fenomenologie liturgică a umanității omului*, Deisis, Sibiu, 2001.
48. Marion, Jean-Luc, *Vizibilul și revelatul: teologie, metafizică și fenomenologie*, traducere de Maria Cornelia Ică jr, Deisis, Sibiu, 2007.
49. Marion, Jean-Luc, *Despre raționalitatea Revelației și iraționalitatea credincioșilor*, traducere

- de Maria-Cornelia Ică jr, Deisis, Sibiu, în curs de apariție.
50. Remete, George, *Ființa și credința*, vol. 1: *Ideea de ființă*, Ed. Academiei Române, București, 2012 (capitolul despre turnanta teologică a fenomenologiei franceze).
 51. Yannaras, Christos, *Heidegger și Areopagitul*, traducere de Nicolae Șerban Tanașoca, Anastasia, București, 1996.
 52. Bonaventura, *Despre reducerea artelor la teologie*, Ed. Charmides, Bistrița, 1999.
 53. Nichifor Crainic, *Nostalgia paradisului*, Ed. Moldova, Chișinău, 1994.
 54. Florensky Pavel Alexandrovici, *Stâlpul și Temelia Adevărului*, Ed. Polirom, Iași, 1999.
 55. Avrill Pyman, *Pavel Florensky - un geniu tăcut (dramatica și extraordinara viață a necunoscutului Da Vinci al Rusiei)*, Ed. Renașterea, Cluj, 2014.
 56. Dr. Pr. Nicolae Niculescu, *Pavel Florensky - Teologia și filosofia unui martir*, Ed. Sofia, București, 2004.
 57. Gilson Étienne, *Filozofia în Evul Mediu - de la începuturile patristicii până la sfârșitul sec. al XIV-lea*, Editura Humanitas, București, 1995.
 58. Gilson Étienne, *Dumnezeu și filosofia*, Galaxia Gutenberg, 2005.
 59. Părintele Lăncrănjan, *Încercări de reabilitare a gândirii creștine medievale*, Anastasia, București, 2003.
 60. Jean-Yves Lacoste, *Fenomenalitatea lui Dumnezeu*, Deisis, Sibiu, 2011.
 61. Andrew Louth, *Deslușirea Tainei*, Deisis, Sibiu, 1999.
 62. Jean-Luc Marion, *În plus - studii asupra fenomenelor saturate*, Deisis, Sibiu, 2003.
 63. Noica C., *Pagini despre sufletul românesc*, Ed. Humanitas, București, 1991.
 64. Noica C., *Sentimentul românesc al finite*, Ed. Eminescu, București, 1978.
 65. Noica C., *Cuvânt împreună despre rostirea românească*, Editura Eminescu, București, 1978.
 66. Noica C., *Rostirea filosofică românească*, București, 1970.
 67. Noica C., *Modelul cultural European*, Editura Humanitas, București, 1993.
 68. Pavel C. Constantin, *Tragedia omului în cultura modernă*, Ed. Anastasia, București, 1997.
 69. Patapievici H.R., *Omul recent*, Ed. Humanitas, București, 2002.
 70. Popescu M. Teodor, *Biserica și cultura*, Ed. Inst. Biblic, București, 1996.
 71. Rougemont, Denis De, *Partea diavolului*, Ed. Anastasia, București, 1994.
 72. Schonborn Christoph Von, *Oamenii, Biserica, Țara - creștinismul ca provocare socială*, Ed. Anastasia, București, 2000.
 73. Vulcănescu M., *Dimensiunea românească a existenței*, Editura Fundației Culturale Romane, București, 1991.
 74. Stăniloae, Dumitru, *Reflexii despre spiritualitatea poporului roman*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1992.
 75. Ionescu Răzvan, *Studii de teologie fundamentală și morală ortodoxă*, Ed. Arhiepiscopiei Tomisului, Constanța, 2015.
 76. *Învățăturile lui Neagoie Basarab către fiul său Theodosie*, ediție și facsimil cu manuscrisul slavon de la începutul sec. al XVI-lea, cu o introducere de G. Mihăilă, București, 1996.
 77. Pelikan, Jaroslav, *Tradiția creștină-Doctrina creștină și cultura modernă (de la 1700)*, Ed.

- Polirom, Iași, 2008.
78. Dungaciu, Dan, *Națiunea și provocările (post)modernității*, Ed. Tritonic, București, 2004.
79. Eslin, Jean-Claude, *Dumnezeu și Puterea – Teologie și politică în Occident*, Ed. Anastasia, București, 2001.
80. Ernst H. Kantorowicz, *Cele două corpuri ale regelui*, Polirom, Iași, 2014.
81. Manent, Pierre, *Originile politicii moderne: Machiavelli, Hobbes, Rousseau*, Ed. Nemira, București, 2000.
82. Popescu, Vasile M., *Un martir al crucii – Viața și scrierile lui Teodor M. Popescu*, Ed. Christiana, București, 2006, [De la Nero la Stalin (prelegere inaugurală ținută la Facultatea de Teologie din București în noiembrie 1941, publicată apoi în revista "Gândirea", ianuarie 1942, pp. 22-29) și Anticreștinismul comunist (publicat în revista BOR, an LX, nr. 1-3, ianuarie-martie 1942)].
83. Schmitt, Carl, *Teologia politică*, trad. și note de Lavinia Stan și Lucian Turcescu, Ed. Universal Dalsi, București, 1996.
84. Ionescu Răzvan, *Teologie și Politică (Tradiții, erori, detalii iconice, mărturii istorice și aspecte mai puțin cercetate în raportul dintre teologie și politică din perspectivă creștină)*, Ed. Arhiepiscopiei Tomisului, Constanța, 2015.